

Öğretmen Adayları Öğretmenlik Uygulamasında Yeterli mi? (Bir Olgubilim Çalışması)

Kerim GÜNDOĞDU¹, Mehmet ALTIN², Nurtaç ÜSTÜNDAĞ³, Betül ALTAY⁴

ÖZET

Eğitim sisteminin verimliliği, toplumun ihtiyacı olan nitelik ve nicelikte insan gücünün yetiştirilmesine bağlıdır. Bu yüzden öğretmen, eğitim sisteminin en stratejik parçalarından biri olarak kabul edilir. Eğitim sistemindeki hedeflere nitelikli, mesleğini seven, konu bilgisi, alan bilgisi ve pedagojik alan bilgisine sahip olan öğretmenlerin yetiştirilmesiyle ulaşılabilir. Eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğrenimleri süresince kazandıkları genel kültür, özel alan eğitimi ve öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarını gerçek bir eğitim öğretim ortamı içinde kullanabilme yeterliği kazanmalarını sağlayacak uygulama dersi öğretmenlik uygulamalarıdır. Bu çalışmada amaç, pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik uygulaması derslerindeki yeterliklerini belirlemektir. Bu çalışma nitel bir çalışma olup fenomenolojik araştırmaya göre desenlenmiştir. Uygulanan strateji ise çeşitlemedir. Görüşme, gözlem ve doküman incelemesi vasıtasıyla toplanan veriler, betimsel analiz yöntemiyle analiz edilip yorumlanmıştır. Bulgular sonucunda öğretmen adaylarının alan, meslek ve genel kültür bilgileri bakımından yeterli; ancak, ders planı, materyal hazırlama, değerlendirme ve kayıt tutmada yetersiz oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuçlardan hareketle öğretmenlik uygulaması derslerinin daha uzun süreye yayılması, ders planı ve materyal hazırlama ile ilgili ders içeriklerinin düzenlenmesi ve uygulama okulunda öğretmen adaylarının özgüvenini artıracak düzenlemeler yapılması önerilmiştir.

Anahtar kelimeler: Öğretmen adayları, öğretmenlik uygulaması, öğretmen yeterlikleri.

Are Prospective Teachers Qualified at Teaching Practice (A Phenomenological Study)

ABSTRACT

The efficiency of the education system in a country depends on the quality and quantity of the human power needed by the society. Thus, the teacher is considered as one of the most strategic parts of the education system. The objectives in the education system can be achieved by raising teachers who are qualified, who love their profession and who have knowledge of the subject, knowledge of the field and pedagogical knowledge. Teaching practice course is a course where teacher candidates trained at education faculties implement their knowledge, skills, attitude and habits related with general culture, special field education and teaching profession in a real education and training environment. The aim of the study is to determine the competences of the prospective teachers at pedagogical formation certificate program. The study is a qualitative one and modeled according to the phenomenological research. The applied strategy is triangulation. The data collected by interviews, observations and document review is analyzed by descriptive analysis method and interpreted. In conclusion, it is found that the prospective teachers are competent at professional field, teaching profession and cultural knowledge while they are incompetent at preparing lesson plan, designing material, evaluation and recording. From the conclusions, it is suggested to make the practice lessons spread over a longer period, to organize the course content related with lesson plan and material preparation and to make arrangements to increase the confidence of teacher candidates at the practice school.

Key Words: Teacher candidates, teaching practice, teacher competencies.

¹ Prof. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Programları ve Öğretim ABD, Aydın. gundogduk@gmail.com

² Aras. Gör., Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Programları ve Öğretim ABD, Aydın. mehmetaltin4009@gmail.com

³ Aras. Gör., Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Programları ve Öğretim ABD, Aydın. nurtacustundag@gmail.com

⁴ Aras. Gör., Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Programları ve Öğretim ABD, Aydın. altaybetul86@gmail.com

1. Giriş

Bir ülkenin gelişmesinde ve çağdaşlaşmasında gerekli olan en önemli unsur insandır. İnsanların diğer insanları belli bir maksatla kültürlemelerine ya da kasıtlı kültürleme sürecine “eğitim” denilmektedir Aynı zamanda eğitim bireyin yaşantısında kasıtlı olarak istendik yönde davranışlar meydana getirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Büyükkaragöz ve Çivi, 1999; Ertürk, 1997; *akt.* Kartal ve Afacan, 2012). Eğitim sisteminin verimliliği, toplumun ihtiyacı olan nitelik ve nicelikte insan gücünün yetiştirilmesi ile doğru orantılı olduğundan öğretmen, eğitim sisteminin en stratejik parçalarından biri olarak kabul edilir (Aysu, 2007; *akt.* Dündar ve Karaca, 2013). Öğretmen eğitimi, ilk ortaya çıkmasından günümüze kadar özellikle program ve pedagoji sorunsalı üzerinden ele alınmaktadır (Kennedy, 2016). Eğitim sisteminin başarısı nitelikli, mesleğini seven, konu bilgisi, alan bilgisi ve pedagojik alan bilgisine sahip olan öğretmenlere bağlıdır (Kartal ve Afacan, 2012). Türk Milli Eğitim Sistemi’nin yapısında belirtilen amaç ve ilkeleri ışığında Türk Toplumunun eğitilmesi görevi öğretmenlerimize verilmiştir. Bu özelliği ile öğretmenlerimiz Türk Eğitim Sisteminin öğrencilerden sonraki en önemli ikinci ögesidir. Eğitim sürecinin genellikle bu iki öğe arasındaki etkileşiminin sonucu gerçekleştiği kabul edilecek olursa; “iyi yetişmiş öğretmeniniz varsa iyi toplum yaratma şansınız var” demektir (Karagözoğlu, 2008; *akt.* Dündar ve Karaca, 2013). Bu nedenle eğitim ve öğretimde kullanılan yöntem ve teknikler, araç ve gereçler ne kadar iyi organize edilirse edilsin, hedefler ne kadar iyi saptırırsa saptansın, eğer öğretmen yetersizse, eğitimden beklenen sonucun alınması mümkün değildir (Gündüz 2003, Sünbül 2005; *akt.* Eraslan ve Çakıcı, 2011). Bu nedenle eğitim ve öğretimde kullanılan yöntem ve teknikler, araç ve gereçler ne kadar iyi organize edilirse edilsin, hedefler ne kadar iyi saptırırsa saptansın, eğer öğretmen yetersizse, eğitimden beklenen sonucun alınması mümkün değildir (Gündüz 2003; *akt.* Dündar ve Karaca, 2013).

Öğretmenlik mesleği ve iyileştirme süreci yıllardır üzerinde konuşulan ve araştırmalar yapılan bir konudur (Sachs, 2016). Yetiştirilme süreci olarak tanımlanan, öğretmenlerin mesleğe hazırlanması, tarihsel süreç göz önüne alındığında birçok uygulama ile gerçekleştirilmiştir. Öğretmen yetiştirmede belirli dönemlerde çeşitli uygulamalara da başvurulmuştur. Bu uygulamalardan bazıları içerik ve uygulama şekli değişik olsa da hâlâ devam etmektedir. Bunlar; yedek subay öğretmenlik (1960-.....), vekil öğretmenlik (1961-.....), öğretmenlik formasyonu (1970-.....), mektupla öğretmen yetiştirme (1974), hızlandırılmış programda öğretmen yetiştirme (1975-1980) (Akyüz 2001; *akt.* Dündar ve Karaca, 2013) uygulamaları olmuştur. 1982 yılında YÖK’ün kurulması ile Eğitim Enstitüleri, Eğitim Fakülteleri adı ile üniversitelere bağlanmıştır (Akyüz, 2010; *akt.* Eraslan ve Çakıcı, 2011). Böylece öğretmen yetiştirme üniversitelerde; fen-edebiyat fakültelerinde öğrencilere pedagojik formasyon dersleri vererek ve eğitim fakültelerinde olmak üzere iki ayrı kaynakla gerçekleşmiştir (Eraslan ve Çakıcı, 2011).

1997’de eğitim fakülteleri dışındaki fakültelerden mezun olanlara da öğretmen olabileme hakkının tanınması, bir yandan öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünü zedelemiş öte yandan öğretmenlik, iş piyasasında geçerliliği olan cazip bir meslek alanına dönüşmüştür. Bu dönüşüm, eğitim fakülteleri dışındaki alanlardan mezun olanları öğretmenlik mesleğini tercih etmeye yöneltmekle birlikte, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK)’nü eğitim fakültesi mezunu olmayanlara öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgi becerileri başka bir deyişle formasyonun nasıl kazandırılacağı konusunda bir arayışa yöneltmiştir. Söz konusu arayışın ilki 1998-99 öğretim yılında uygulamaya konulan tezsiz yüksek lisans programının uygulaması olmuştur. Tezsiz yüksek lisans programıyla dal öğretmenlerinin yetiştirilmesinde

iki yol izlenmiştir: Bunlardan birincisi, Türkçe, yabancı diller, güzel sanatlar, beden eğitimi, özel eğitim, bilgisayar ve öğretim teknolojileri bölümleri ile ilköğretim bölümünün dallarla ilgili programlarında öğrenim görenlerin 4 yıllık öğrenimleri sırasında öğretmenlik sertifikalarını alarak yetiştirilmeleridir. İkincisi, eğitim fakültelerinin matematik, fizik, kimya, biyoloji gibi dallarda öğrenim görenlerin 3,5+1,5 yıl öğrenim görerek; fen edebiyat fakültesi öğrencilerinin ise 4 yıllık lisans öğrenimini tamamladıktan sonra üniversitelerin eğitim bilimleri enstitülerinde 1,5 yıl tezsiz yüksek lisans yaparak (öğretim yöntemleri ağırlıklı) toplam 4+1,5 yıl öğrenim görerek yetiştirilmeleridir (Kavcar, 2002; *akt.* Polat, 2013).

28.01.2010 tarihli Yükseköğretim Kurulunun aldığı bir kararla, 2010-2011 eğitim öğretim yılından itibaren pedagojik formasyon eğitimi, tezsiz yüksek lisans eğitimi ile değil, sertifika eğitimi ile verilmektedir. Hangi fakülteden ya da bölümden olduğuna bakılmaksızın öğrenci iken ya da mezuniyet sonrası gerekli koşulları sağlayan tüm fakültelerin ve tüm bölümlerin öğrencileri pedagojik formasyon eğitimi alabilmektedir (Kartal ve Afacan, 2012). Yapılan bu değişikliğe dayanarak, eğitim fakültesi dışındaki fakültelerin, hem mezunları hem de hâlen okumakta olan öğrencileri için Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programları açılmıştır (Şahin, 2011).

Sonuç olarak, Milli Eğitim Bakanlığı bir yandan öğretmenlerin nitelikli yetiştirilmesi amacıyla özellikle öğretmen yeterliklerinin belirlenmesine yönelik bir çok çalışma gerçekleştirirken; öte yandan da açılan bu pedagojik formasyon sertifika eğitimi programları ile isteyen herkese, belirlenen öğretmen yeterliklerini göz ardı ederek öğretmenlik yolunu açmaktadır. Böylelikle oluşan bu ikilem, nitelikli öğretmen yetiştirme konusunda kamuoyunda çok ciddi endişeler yaratmaktadır (Azar, 2011). Kavcar (2002; *akt.* Eraslan ve Çakıcı, 2011), yaptığı araştırmada öğretmenlikte çok önemli bir yeri olan meslek sevgisi, hizmet duygusu, meslek ruhu ve güdülenmenin (motivasyon), getirilen tezsiz yüksek lisans modeliyle kazandırılmayacağı sonucuna ulaşmıştır; ancak pedagojik formasyon sertifika eğitimi programları ile literatürde özellikle pedagojik formasyon öğrencilerinin yeterlik konularıyla bir çalışmaya rastlanmamıştır (Azar, 2011).

Yeterlik, bir meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için gerekli bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumudur (MEB, 2008). Öz-yeterlik ise bireyin becerisi ile yapabildiklerine ve yapabileceklerine olan inancının bir ürünüdür. Öz-yeterlik genel olarak, bireyin gelecekte karşılaşılabileceği güç durumların üstesinden gelmede ne derece başarılı olabileceğine ilişkin kendisi hakkında yargısı biçiminde tanımlanmaktadır (Senemoğlu, 2010). İnsanlar öz-yeterlikleri ile ilgili bilgileri kendi tecrübelerinden, gözlenen modellerin deneyimlerinden çıkardıkları anlamlardan, kendisine yapılan sözlü ikna çalışmalarından ve psikolojik göstergelerden elde edebilir (Bandura, 2002; Schunk, 1984; *akt.* Büyükkiz, 2011). Pedagojik formasyon öğrencilerinin ise formasyon eğitim süresince en fazla tecrübe kazanabilecekleri ve gözlem yapabilecekleri ders öğretmenlik uygulamaları dersidir. 1982 yılında 2547 sayılı yasa ile birlikte öğretmen yetiştiren bütün okullar Milli Eğitim Bakanlığı öğretmen yetiştirme konusunda yetkiyi tamamen YÖK'e devretmiştir. Fakat fakültelerce yetiştirilen öğretmenlerin Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda Öğretmenlik Uygulaması çalışmalarını gerçekleştirmeleri zorunludur. Öğretmenlik uygulamaları, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine daha iyi hazırlanmalarını öğrenim süresince, öğrenimleri süresince kazandıkları genel kültür, özel alan eğitimi ve öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarını gerçek bir eğitim öğretim ortamı içinde kullanabilme yeterliği kazanmalarını sağlayacak uygulama çalışmalarına ilişkin usul ve

esasları belirlemek amacıyla gerçekleştirilmektedir (Ada ve Baysal, 2013). Öğretmenlik uygulamaları derslerinde öğretmen adaylarının genel yeterlikleri ve özel alan yeterlikleri geliştirilmeye ve değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Genel yeterlikler; öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumlardır. Özel alan yeterlikleri ise öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumlardır (MEB, 2008).

Bu çalışmada pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik uygulaması derslerinde ne düzeyde yeterli oldukları hususu öncelikle kendi görüşleriyle, danışman öğretim elemanlarının gözlemleriyle ve pedagojik formasyon öğrencilerinin hazırladıkları ders planlarının analiziyle betimlenmesi amaçlanmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Deseni

Bu nitel çalışma bir çalışma olup fenomenolojik desen bağlamında yapılmıştır. Fenomenoloji, birkaç kişinin bir fenomen/olgu veya kavramla ilgili yaşamış deneyimlerinin ortak anlamını tanımlayan bir araştırma modelidir (Creswell, 2013). Bu çalışmada, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarındaki yeterlikleri derinlemesine incelenmiştir. Fenomenolojide veriler, deneyimin temel yapısını ve değerini betimlemek amacıyla toplanır (Merriam, 2013). Bu bakımdan, araştırmacılar pedagojik formasyon programına kayıtlı öğretmen adaylarının uygulamaya gittikleri okullarda bu deneyimi nasıl algıladıklarının betimlenmesine ihtiyaç duyulmuştur. Çalışmada çeşitlenmeye başvurularak farklı veri kaynakları, veri toplama ve analiz yöntemlerinden yararlanılmaya ve bu biçimde sonuçların inandırıcılığı artırılmaya çalışılmıştır. Araştırmada da başvurulduğu gibi, gözlem yoluyla elde edilen bilgilerin görüşme yoluyla teyit edilmesi ya da görüşmede ortaya çıkan bazı sonuçların gözlem yoluyla teyit edilmesi çeşitlenmeye örnek oluşturabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

2.2. Katılımcılar

Katılımcıların seçiminde amaçlı örneklem tekniklerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Öğrencilerinin kendi anabilim dallarından henüz mezun olmamış olmaları ve öğretim ilke ve yöntemleri derslerini geçmiş olmaları ölçüt olarak kabul edilmiştir. Öğrencilerin benzer yaş gruplarında olması ve eğitim ortamından uzak kalmamış olmaları açısından mezun olmama şartı aranırken, öğretmenlik uygulaması için bir temel ders görevi gördüğü için öğretim ilke ve yöntemleri dersini geçmiş olmaları ölçüt olarak alınmıştır. Bu ölçütleri sağlayan 16 Türk Dili ve Edebiyatı ve 5 Felsefe grubu son dönem öğrencisi örnekleme dahil edilmiştir.

2.3. Veri Toplama Teknikleri ve Araçları

Araştırmada çeşitlenme (tirangulation) stratejisine başvurulmuştur. Öncelikle pedagojik formasyon öğrencilerinin okullarda gerçekleştirdikleri ders anlatımları gözlem formu ile kayda alınmıştır. Kullanılan gözlem formu, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde Öğretmenlik Uygulaması derslerinde kullanılmak üzere öğretmenlik uygulaması derslerine giren ders sorumlularınca öğretmenlik uygulaması kazanımlarına uygun olarak geliştirilmiş

olan ‘değerlendirme formu’ndan uyarlanmıştır. Uyarlanan formun geçerliğinin kontrolü için bir program geliştirme ve bir ölçme ve değerlendirme uzmanının görüşleri alınmıştır. Formun son hali 46 maddeden ve sekiz alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar; konu alanı bilgisi, alan eğitimi bilgisi, planlama, öğretim süreci, sınıf yönetimi, iletişim, değerlendirme kayıt tutma ve diğer mesleki yeterliliklerdir. Ayrıca öğrencilerle yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapılarak öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterlikleri konusunda görüşleri alınmıştır. Görüşmeler için araştırmacılar tarafından yarı-yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve formun geçerliği bir dil uzmanı tarafından kontrol edilmiştir. Her gözlem hem de görüşme formunun pilot uygulaması için öğretmenlik uygulaması dersinde ders anlatan bir öğrenci gözlemlenmiş ve dersin sonunda görüşme gerçekleştirilmiştir. Gözlem ve görüşmelerin yanı sıra, hem öğrencilerin hem de uygulama öğretmenlerinin değerlendirme dosyaları ve raporları incelenmiş ve öğretmen adaylarının yeterlikleri ile ilgili notlar alınmıştır. Araştırmacılar, verileri toplama amacıyla bizzat gözlem yapmış, görüşmeleri gerçekleştirmiş ve dokümanları incelemiştir. Araştırmacılar daha önceki dönemlerde de öğretmenlik uygulamaları derslerini ders sorumlusu veya öğretim yardımcısı olarak yürüttükleri için deneyimli ve veri toplama ve analiz alanlarında uzman kişilerdir.

2.4. Verilerin Analizi

Görüşme, gözlem ve doküman incelemesi vasıtasıyla toplanan veriler, betimsel analiz yöntemiyle analiz edilip yorumlanmıştır. Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlen temalara göre özetlenip yorumlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Yıldırım ve Şimşek (2008) betimsel analizi, ‘analiz için bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması’ şeklinde dört aşamada açıklamaktadır. Üç farklı yöntemle –gözlem, görüşme ve doküman inceleme- toplanan veriler üç farklı araştırmacı tarafından farklı zamanlarda incelenip tanımlanıp ve yorumlanarak analizlerde kodlayıcılar arası tutarlılık sağlanmıştır.

3. Bulgular

3.1. Konu Alan Bilgisi Yeterliliği

Öğretmen adaylarının konu alan bilgisi bakımından yeterliliklerine ilişkin cevaplar incelendiğinde ortaya çıkan kategoriler Tablo 1’de verilmiştir. Ayrıca, katılımcılardan bazılarının konuyla ilgili dile getirdiği önemli hususlar kendi ağızlarından olduğu gibi ‘alıntı’ olarak sunulmuştur.

Tablo 1. Konu alan bilgisi bakımından yeterlilik

	f	%
Yetersizim	12	57,14
Yeterliyim	9	42,85
Bilgileri unuttum	8	38,09

Ortaya çıkan kategoriler incelendiğinde öğretmen adaylarının büyük bir kısmının (f=12) konu alan bilgisi bakımından kendilerini yetersiz gördükleri, bir kısmının (f=9) ise yeterli

gördükleri, geri kalanların ise var olan bilgilerini zamanla unuttukları (f=8) bulgusu ortaya çıkmaktadır.

Ö13: “2012 mevzunuyum ama unuttuğum bilgiler olduğu için kendimi bir lise düzeyinde ve bazı konularda tam yeterli görmüyorum. Derslerde hazırlık yapmam gerekiyor. Ortaokullarda ücretli öğretmenlik bir dönem yaptım o sırada kendimi yetersiz görmüyordum ve bilgiler tazeydi o zaman”

Öğretmen adaylarının konu alan bilgisi bakımından yeterliliklerine ilişkin gözlem verileri incelendiğinde ortaya çıkan bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Konu alanı bilgisi

	f		
	E	K	İ
(E)=Eksiği var (K)=Kabul edilebilir (İ)=İyi yetişmiş			
Konu ile ilgili temel ilke ve kavramları bilme	2	6	13
Konuda geçen temel ilke ve kavramları mantıksal bir tutarlılıkla ilişkilendirebilme	3	6	12
Konunun gerektirdiği sözel ve görsel dili (şekil, şema, grafik, formül vb.) kullanabilme	5	9	7
Konu ile alanın diğer konularını ilişkilendirebilme	5	9	7
Toplam	15	30	39

Tablo 2 incelendiğinde öğretmen adaylarının genellikle konu alanı bilgisi bakımından kabul edilebilir (f=30) ya da iyi yetişmiş (f=39) davranışlar sergiledikleri bulgusuna ulaşılmaktadır. Her iki bulgu karşılaştırıldığında öğretmen adaylarının konu alanı bilgisi bakımından kendilerini yetersiz görmelerine rağmen gözlemler sonucu derslerde bu alanda sorun yaşamadıkları yorumu yapılabilir.

3.2. Meslek Bilgisi Yeterliği

Öğretmen adaylarının meslek bilgisi bakımından yeterliliklerine ilişkin cevaplar incelendiğinde ortaya çıkan kategoriler Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Meslek bilgisi bakımından yeterlilik

	f	%
Tecrübesizim	7	33,33
Yetersizim	4	19,04
Deneyimle kazanırım	3	14,28
Tecrübeliyim	2	9,52
Materyal hazırlamada zorlanıyorum	1	4,76
Formasyon faydasız bir süreç	1	4,76
Model alarak öğreniyorum	1	4,76

Ortaya çıkan kategoriler incelendiğinde öğretmen adaylarının kendilerini meslek bilgisi bakımından tecrübesiz (f=7) ve yetersiz (f=4) gördükleri, deneyimle meslek bilgisi edineceklerine inandıkları (f=3) bulgusu ortaya çıkmaktadır. Kendini tecrübeli olarak ifade eden (f=2), materyal hazırlamada zorlanan (f=1), formasyonun faydasız bir süreç olduğuna

inanan (f=1) ve meslek bilgisini model olarak geliştirdiği görüşlerini ifade eden (f=1) öğretmenlerin de olduğu görülmektedir.

Ö4: “Tabi ki henüz tecrübemiz olmadığı için eksikliğimiz nedir çok bilemiyorum. Ama gözlemim iyidir. Hocaları iyi gözlemledim iyi bir öğretmen nasıl olmalı araştırdım. Uygulama derslerinde gösterdiğim performansa bakarak iyi olduğumu ve daha da iyi olabileceğimi gördüm.”

Öğretmen adaylarının meslek bilgisi bakımından yeterliliklerine ilişkin gözlem verileri incelendiğinde ortaya çıkan bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Meslek bilgisi

	f		
	E	K	İ
(E)=Eksiği var (K)=Kabul edilebilir (İ)=İyi yetişmiş			
Özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerini bilme	5	12	4
Öğretim teknolojilerinden yararlanabilme	14	7	0
Öğrencilerde yanlış gelişmiş kavramları belirleyebilme	3	14	4
Öğrenci sorularına uygun ve yeterli yanıtlar oluşturabilme	2	11	8
Öğrenme ortamının güvenliğini sağlayabilme	2	11	8
Toplam	26	55	24

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının genellikle meslek bilgisi bakımından kabul edilebilir (f=55) davranışlar sergiledikleri bulgusuna ulaşılmaktadır. Her iki bulgu karşılaştırıldığında öğretmen adaylarının meslek bilgisi bakımından kendilerini tecrübesiz veya yetersiz gördüğü ve bu alanda kendilerini geliştirmeleri gerektiği söylenebilir. Gözlemler sonucu bulgular kabul edilebilir düzeyde çıksa da, bu alanda iyi yetişmiş olarak gözlenen özellikler yeterli görülmemektedir.

3.3. Genel Kültür Bilgisi Yeterliği

Öğretmen adaylarının genel kültür bilgisi bakımından yeterliliklerine ilişkin cevaplar incelendiğinde ortaya çıkan kategoriler Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Genel kültür bilgisi bakımından yeterlilik

	f	%
Yeterliyim	15	71,42
Medyayı takip ediyorum	9	42,85
Konuyu genel kültürle ilişkilendiriyorum	4	19,04
Kitap okuyorum	3	14,28
Yeterli olmak mümkün değil	2	9,52
Bilgilerimi kullanamıyorum	2	9,52
İlginç sorularda zorlanıyorum	1	4,76

Ortaya çıkan kategoriler incelendiğinde öğretmen adaylarının büyük bir kısmının genel kültür bilgisi bakımından kendilerini yeterli (f=15) gördükleri, medyayı takip ettikleri (f=9), dersteki konuyu genel kültürle ilişkilendirdikleri (f=4) ve kitap okudukları (f=3) bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca sürekli yeni bilgiler eklendiği ve çok geniş olmasından dolayı genel kültür bilgisi bakımından asla yeterli olunamayacağı (f=2), derste bu bilgiyi kullanacak fırsatın olmadığı (f=2) ve ilginç genel kültür soruları karşısında zorlandıkları (f=1) bulguları da ortaya çıkmıştır.

Ö2: “Staj yaptığım süre içerisinde genel kültür bilgimi sınama şansım oldu. Öğrencilerin sorularına vermeye çalıştığım cevaplarda genel kültürümün çok da az olmadığını gördüm. Ama bu benim tam yeterliliğe kavuştuğumu göstermez. Kendimi sürekli diri tutmam gerektiğinin farkındayım.”

3.4. Ders Planı Hazırlarken Yaşanılan Güçlükler

Öğretmen adaylarının ders planı hazırlarken yaşadıkları güçlüklerle ilişkin cevaplar incelendiğinde ortaya çıkan kategoriler Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Ders planı hazırlarken yaşanılan güçlükler

	f	%
Farklı kaynaklardan yardım alıyorum	7	33,33
Tecrübesizlik	6	28,57
Yıllık plana uydurma	6	28,57
Yardım bulma	3	14,28
Amaç-kazanım yazma	2	9,52
Dikkat çekme / öğrenci seviyesine uydurma	2	9,52
Soru örnekleri bulma	1	4,76
Zamanlama	1	4,76
Ayrıntılandırma	1	4,76

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının ders planı hazırlarken farklı kaynaklardan yardım aldıkları (f=7), ders planı hazırlamakta tecrübesiz oldukları (f=6), ders planını yıllık plana uydurmada zorluk çektikleri (f=6) bulgularına ulaşılmaktadır.

Ö9: “İllaki ilk defa hazırlamanın bir zorluğu var. Daha önce hazırlayan arkadaşımın ve buradaki danışmanlarımızdan destek aldım, internetten indirip gerekli düzenlemeleri yaptım.”

Öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarına ilişkin doküman verileri incelendiğinde ortaya çıkan bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Ders planı hazırlama

	f		
	(E)=Eksiği var	(K)=Kabul edilebilir	(İ)=İyi yetişmiş
Ders planını açık, anlaşılabilir ve düzenli biçimde yazabilme	7	9	5
Amaç ve hedef davranışları açık bir biçimde ifade edebilme	7	10	4
Hedef davranışlara uygun yöntem ve teknikleri belirleyebilme	11	6	4
Uygun araç-gereç ve materyal seçme ve hazırlayabilme	6	9	6
Hedef davranışlara uygun değerlendirme biçimleri belirleyebilme	12	6	3
Konuyu önceki ve sonraki derslerle ilişkilendirebilme	13	6	2
Toplam	82	46	24

Tablo 7 incelendiğinde öğretmen adaylarının ders planı hazırlamada eksikleri olduğu (f=82) görülmektedir. Her iki bulgu karşılaştırıldığında birbirini destekler nitelikte sonuçlar ortaya çıktığı, öğretmen adaylarının ders planı hazırlama konusunda yetersizlikleri olduğu anlaşılmaktadır.

3.5. Derse Girmeden Önce Hazırlanan Materyaller

Öğretmen adaylarının derse girmeden önce hazırladıkları materyallere ilişkin cevaplar incelendiğinde ortaya çıkan kategoriler Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Derse girmeden önce hazırlanan materyaller

	f	%
Sunu	7	33,33
Yazılı materyal	7	33,33
Hazırlamıyorum	6	28,57
Not	5	23,8
Çıkış soru	2	9,52
Tablo	1	4,76

Tablo 8 İncelendiğinde öğretmen adaylarının sunu (f=7), notlar (f=5), tablo (f=1) hazırladıkları, sınıfa yazılı materyal (f=7), çıkış soru (f=2) getirdikleri ya da herhangi bir materyal hazırlamadıkları (f=6) bulgusuna ulaşılmaktadır.

Ö12: “Ders kitabı haricinde materyal hazırlamadık ama ilerde hazırlamamız gerektiğini -dersi daha dikkat çekici bir hâle getirebilmek için- biliyorum.”

3.6. Bir Ders Saatinde Yapılanlar

Öğretmen adaylarının bir ders saati boyunca yaptıklarına ilişkin cevaplar incelendiğinde ortaya çıkan kategoriler Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Bir ders saatinde yapılanlar

	f	%
<i>Derse Girişte0</i>		
Konu bilgisi verme	9	42,85
Dikkat çekme	3	14,28
Eski konuyla ilişkilendirme	2	9,52
Güdüleme	1	4,76
Ödev kontrolü	1	4,76
<i>Ders esnasında</i>		
Düz anlatım	10	47,61
Soru-cevap	10	47,61
Öğrencileri aktifleştirme	6	28,57
Kitaba bağlı ders	6	28,57
Metin okutturma	3	14,28
Beyin fırtınası	3	14,28
Kavram haritası	1	4,76
Örnek olay	1	4,76
Örneklendirme	1	4,76
<i>Ders sonunda</i>		
Sorular sorma	6	28,57
Sonraki konu bilgisini verme	2	9,52
Dersi değerlendirme	1	4,76
Konu özeti yapma	1	4,76

Tablo 9 incelendiğinde öğretmen adaylarının derse girişte çoğunlukta işleyecekleri konunun bilgisini verdikleri (f=9), konuyu genellikle düz anlatım (f=10), soru-cevap (f=10) yöntemleriyle işledikleri, dersin sonunda da çoğunlukla konuyla ilgili sorular sordukları (f=6) bulgularına ulaşılmaktadır.

Ö12: “İlk derse girerken öğrencilerin dikkatini çekiyorum. Öğrenciye derste neyi işleyeceğimizi bildiriyorum. Konunun onlar için önemini söylüyorum. Kitaptaki etkinlikleri tamamlıyorum. En son öğrencilerin sorularını cevaplayarak dersti toparladıktan sonra bir sonraki ders hakkında hazırlıklı olmaları için bilgilendirme yapıyorum.”

Öğretmen adaylarının bir ders saatinde yaptıklarına ilişkin gözlem verileri incelendiğinde ortaya çıkan bulgular Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Bir ders saatinde yapılanlar

	E	f	
		K	İ
(E)=Eksiği var (K)=Kabul edilebilir (İ)=İyi yetişmiş			
<i>Ders başında</i>			
Derse uygun bir giriş yapabilme	5	10	6
Derse ilgi ve dikkati çekebilme	6	10	5
<i>Ders süresinde</i>			
Demokratik bir öğrenme ortamı sağlayabilme	2	13	6
Derse ilgi ve güdünün sürekliliğini sağlayabilme	6	11	4
Kesinti ve engellemelere karşı uygun önlemler alabilme	4	12	5
Övgü ve yaptırımlardan yararlanabilme	6	12	3
<i>Ders sonunda</i>			
Dersi toparlayabilme	2	16	3
Gelecek dersle ilgili bilgiler ve ödevler verebilme	7	12	2
Öğrencileri sınıftan çıkarmaya hazırlayabilme	3	15	2
Toplam	41	111	36

Tablo 10 incelendiğinde öğretmen adaylarının derste yapılması gerekenler konusunda kabul edilebilir davranışlar sergiledikleri bulgusuna ulaşılmaktadır. Her iki bulgu karşılaştırıldığında öğretmen adaylarının başvurdukları yöntem ve tekniklerle vasıtasıyla dersi kabul edilebilir ölçüde yürüttükleri yorumu yapılabilir.

3.7. Öğrencilerle İletişimde Dikkat Edilenler

Öğretmen adaylarının öğrencilerle kurdukları iletişime ilişkin cevapları incelendiğinde ortaya çıkan kategoriler Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerle iletişimde dikkat edilenler

	f	%
Göz teması kurma	9	42,85
Öğrenciyi dinleme	7	33,33
Samimiyet	6	28,57
Anlayış gösterme	5	23,8
Uyarıda bulunma	3	14,28
Karşılıklı saygı	2	9,52
İncitmeme	2	9,52
Ciddi olma	2	9,52
Mesafeyi koruma	1	4,76
Mizahı kullanma	1	4,76
İsimle hitap etme	1	4,76

Tablo 11 incelendiğinde öğretmen adaylarının öğrencilerle göz teması kurmaya (f=9), onları dinlemeye (f=7), onlara samimi davranmaya (f=5) ve anlayış göstermeye (f=5) dikkat ettikleri bulgularına ulaşılmaktadır.

Ö11: “Göz teması çok önemli, öğrencilerin hâllerine de dikkat ediyorum. Örneğin uyuyan bir öğrenciye kızmaktansa küçük bir dokunuş ile onun derse dönmesini sağlıyorum. Öğrenciye gülümseyince onların kendini özel hissettiklerini düşünüyorum. Öğrencilere arkadaşça davranmayı dominantlığa tercih ediyorum.”

Öğretmen adaylarının öğrencilerle kurdukları iletişime ilişkin gözlem verileri incelendiğinde ortaya çıkan bulgular Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerle iletişim

	f		
	E	K	İ
(E)=Eksiği var (K)=Kabul edilebilir (İ)=İyi yetişmiş			
Öğrencilerle etkili iletişim kurabilme	2	12	7
Anlaşılır açıklamalar ve yönergeler verebilme	2	12	7
Konuya uygun düşündürücü sorular sorabilme	5	10	6
Ses tonunu etkili biçimde kullanabilme	5	9	7
Öğrencileri ilgi ile dinleme	2	10	9
Sözel dili ve beden dilini etkili biçimde kullanabilme	3	13	5
Toplam	41	111	36

Tablo 12 incelendiğinde öğretmen adaylarının öğrencilerle kabul edilebilir (f=111) ölçülerde iletişim becerileri sergiledikleri bulgusuna ulaşılmaktadır. Her iki bulgu karşılaştırıldığında bulguların birbirlerini desteklediği yorumu yapılabilir.

3.8. Değerlendirme/Kayıt Tutma için Yapılanlar

Öğretmen adaylarının değerlendirme/kayıt tutma için yaptıklarına yeterliliklerine ilişkin cevapları incelendiğinde ortaya çıkan kategori Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13. Değerlendirme/kayıt tutma için yapılanlar

	f	%
Herhangi bir materyal hazırlanmadı	18	85,71
Sınav	2	9,52
Yoklama	1	4,76

Tablo 13 incelendiğinde öğretmen adaylarının çoğunun değerlendirme/kayıt tutma için herhangi bir materyal hazırlamadığı (f=18) bulgusuna ulaşılmaktadır.

Ö7: “Derse girerken kendime hatırlatma amaçlı küçük kağıtlara not alıyorum.”

Öğretmen adaylarının değerlendirme/kayıt tutma için yaptıklarına ilişkin gözlem verileri incelendiğinde ortaya çıkan bulgular Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Değerlendirme ve kayıt tutma

	f		
	E	K	İ
(E)=Eksiği var (K)=Kabul edilebilir (İ)=İyi yetişmiş			
Uygun değerlendirme materyali hazırlayabilme	15	5	1
Öğrencilerin anlama düzeylerine göre dönütler verebilme	4	12	5
Öğrencilerin ürünlerini kısa sürede notlandırma ve ilgilileri bildirme	14	6	1
Değerlendirme sonuçlarının kayıtlarını tutma	13	7	1
Toplam	46	30	8

Tablo 14 incelendiğinde öğretmen adaylarının değerlendirme/kayıt tutma konusunda eksiklikleri olduğunun gözlemlendiği bulgusuna ulaşılmaktadır. Her iki bulgu karşılaştırıldığında öğretmen adaylarının değerlendirme ve kayıt tutmada eksikliklerinin olduğu ve bulguların birbirini desteklediği yorumu yapılabilir.

3.9. Diğer Mesleki Yeterlilikler

Öğretmen adaylarının diğer mesleki yeterliliklerine ilişkin gözlem verileri incelendiğinde ortaya çıkan bulgular Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15. Diğer mesleki yeterlilikler

	f		
	E	K	İ
(E)=Eksiği var (K)=Kabul edilebilir (İ)=İyi yetişmiş			
Mesleği ile ilgili yasa ve yönetmeliklerin farkında olma	2	15	4
Mesleki öneri ve eleştirilere açık olma	2	15	4
Okul etkinliklerine ve/veya çeşitli törenlere katılma	0	19	2
Kişisel ve mesleki davranışları ile çevresine iyi örnek olma	2	14	5
Toplam	6	63	15

Tablo 15 incelendiğinde öğretmen adaylarının diğer mesleki yeterlilikler bakımından kabul edilebilir davranışlar sergiledikleri bulgusuna ulaşılmaktadır.

3.10. Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Avantajları

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin olumlu yanlarına ilişkin cevapları incelendiğinde ortaya çıkan kategoriler Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Öğretmenlik uygulaması dersinin avantajları

	f	%
Tecrübe kazanma	14	66,66
Bilgiyi uygulama	3	14,28
Mesleği benimseme	3	14,28
Birebir etkileşim	1	4,76
Hitabeti geliştirme	1	4,76
Verimli bir süreç	1	4,76
Gelişim gösterme	1	4,76
Öz-değerlendirme	1	4,76

Tablo 16 incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersiyle tecrübe kazandıkları (f=14) bulgusuna ulaşılmaktadır.

Ö6: “Öğretmenlik uygulamasını çok etkili buluyorum. Çünkü öğretmenlik sadece teorik bilmekle olmuyor. Burada uygulamasını yapma şansımız var. Öğretmenliğe asıl adımımızı bu uygulama sayesinde atmış oluyoruz. Öğretmenliğe alışıyor, benimsiyoruz.”

3.11. Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Sınırlılıkları

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin olumlu yanlarına ilişkin cevapları incelendiğinde ortaya çıkan kategori Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Öğretmenlik uygulaması dersinin sınırlılıkları

	f	%
Sürenin kısıtlılığı	5	23,8
Yaptırım gücünün olmaması	4	19,04
Önyargılı tutum	3	14,28
Geçicilik	2	9,52
Gözetimli uygulama	2	9,52
Öğrenci mevcudunun fazlalığı	1	4,76
Dönütün olmaması	1	4,76
Zaman alıcı bir uygulama	1	4,76
Verimsiz geçen bir süreç	1	4,76
Olumsuz taraf yok	1	4,76
Toplam	21	100

Tablo 17 incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasını kısa süreye sıkıştırıldığı (f=5), kendilerine öğrencilere karşı yaptırım gücü verilmediği (f=4), öğretmen ve öğrencilerin kendilerine karşı (f=3) önyargılı olduğu, hem kendilerinde hem öğrencilerde geçici bir süre öğretmenlik (f=2) duygusunun olduğu ve sürekli gözetim (f=2) altında uygulama yaptıkları görüşlerinde oldukları bulgusuna ulaşılmaktadır.

Ö21: “Üniversitenin birinci sınıftan başlanıp verilmeli, son sınıfa kadar. Altı ayda olmuyor, gerçi üç ay bile değil.”

3.12. Öğretmenlik uygulaması dersinin daha etkili hâle getirilebilmesi için öneriler

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin daha etkili hâle getirilmesine ilişkin cevapları incelendiğinde ortaya çıkan kategori Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Öğretmenlik uygulaması dersinin daha etkili hâle getirilebilmesi için öneriler

	f	%
Süre uzatılmalı	9	42,85
Lisansın başlangıcından itibaren uygulanmalı	4	19,04
Stajyere yaptırım gücü verilmeli	4	19,04
Stajyer sınıfta tek olmalı	3	14,28
Stajyerler tanıtılmalı	2	9,52
Öğrencilerle ders haricinde de vakit geçirilmeli	2	9,52
Düşük mevcutlu sınıflarda uygulanmalı	1	4,76
Öğretmenlik mesleğinin statüsü artırılmalı	1	4,76
Sınıfa giren stajyer sayısı azaltılmalı	1	4,76
Dönüt verilsin	1	4,76
Materyal hazırlama becerimiz geliştirilmeli	1	4,76
Hazırlıklı gidilmeli	1	4,76
Toplam	30	100

Tablo 18 incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarının süresinin uzatılmasını (f=9), lisansın başlangıcından itibaren uygulamaların gerçekleşmesini (f=4) önerdikleri (Ö19:” Daha uzun süreli olabilir, altı aylık süre çok az. Yeterli değil”) bulgusuna ulaşılmaktadır.

4. Sonuç, Tartışma Ve Öneriler

Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik uygulaması derslerindeki yeterliklerinin belirlenmesi amacıyla kendi görüşlerinin, danışman öğretim elemanlarının gözlemlerinin ve pedagojik formasyon öğrencilerinin hazırladıkları ders planlarının analiziyle ulaşılan bulgulardan öğretmen adayları konu alanı bilgisi bakımından kendilerini yetersiz görmelerine rağmen gözlemlerden elde edilen bulgulardan öğretmenlerin kendilerini algıladıklarından daha yeterli oldukları yönündedir. Ayrıca öğretmen adaylarının meslek bilgisi bakımından kendilerini tecrübesiz veya yetersiz gördüğü, ancak yapılan gözlem sonuçları kabul edilebilir düzeyde çıksa da bu alanda kendilerini geliştirmeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmanın evrenini oluşturan Türk Dili Edebiyatı ve Felsefe

öğrencileri de kendilerini öğretmenlik mesleğinde yetersiz görmekte-dirler. Ancak Eraslan ve Çakıcı (2011) yaptıkları çalışmada pedagojik formasyon eğitimi almakta olan sözel ağırlıklı bölüm öğrencilerin kendi yeterliklerine güvendikleri sonucuna ulaşmıştır. Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik kendilerini yeterli gördükleri sonucuna ulaşılan bir başka çalışma ise Kartal ve Afacan (2012)'a aittir.

Öğretmen adaylarının ders planı ve materyal hazırlama, değerlendirme ve kayıt tutma konularında yetersiz oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Dündar ve Karaca (2013), benzer biçimde pedagojik formasyon öğrencilerinin aldıkları derslerin verimsiz geçtiğini öğretmen adaylarının daha iyi yetiştirilebilmesi için sınıf mevcutlarının ve saatlerinin yeniden düzenlenip ders içeriklerinin geliştirilmesi ve derslerin işlevselliğinin artırılması gerektiğini belirtmiştir.

Öğretmen adaylarının başvurdukları yöntem ve tekniklerle vasıtasıyla dersi kabul edilebilir ölçüde yürüttükleri gözlemlenmiştir. Öğretmen adayları iletişim becerileri ve diğer mesleki yeterlilikler bakımından yeterli görülmektedir. Bunun yanı sıra öğretmen adayları genel kültür bilgisi bakımından da kendilerini yeterli hissetmektedirler.

Öğretmen adayları öğretmenlik uygulamalarının sınırlılıkları olarak; sürecin kısa bir dönemde gerçekleşmesi, yaptırım gücünün olmaması, önyargı ve gözetim altında bulunma hususlarını dile getirmişlerdir. Sürecin etkili hâle getirilmesinde bu sıkıntıların giderilmesine yönelik önerilerde bulunmuşlardır. Ulaşılan sonuçlardan öğretmenlik uygulamalarının daha işlevsel hâle getirilip öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine daha yeterli hâle getirilebilmesi için;

- başta pedagojik formasyon öğrencileri olmak üzere tüm öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları derslerinin daha uzun bir sürece yayılması,
- öğretmen adaylarının ders planı ve materyal hazırlama konusunda aldıkları derslerin sayısının artırılması veya var olan derslerin içeriklerinin düzenlenmesi,
- öğretmen adaylarının kendilerini özellikle uygulama okullarında özgüvenli hissetmeleri için bazı düzenlemeler yapılması önerilebilir.

Kaynakça

- ADA, S. ve BAYSAL, Z. N. (2013). *Pedagojik-Androgojik Formasyon ve Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- AZAR, A. (2011). Türkiye’deki Öğretmen Eğitimi Üzerine Bir Söylem: Nitelik mi, Nicelik mi?. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1 (1), 36-38.
- BÜYÜKİKİZ, K. K. (2011). *Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazma Beceri ile Öz-Yeterlilik Algıları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- CRESWELL, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri* (Çev. Ed. M. Bütün, S. B. Demir). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- DÜNDAR, H. ve KARACA, E. T. (2013). Formasyon Öğrencilerinin “Pedagojik Formasyon Programı”na İlişkin Sahip Oldukları Metaforlar. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, (30), 19-34.
- ERASLAN, L. ve ÇAKICI, D. (2011). Pedagojik Formasyon Programı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (2), 427-438.
- KARASAR, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- KARTAL, T. ve AFACAN, Ö. (2012). Pedagojik Formasyon Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (24), 76-96.
- KENNEDY, M. (2016). Parsing the Practice of Teaching. *Journal of Teacher Education*, 67 (1), 6-17.
- MEB (2008). *Öğretmen Yeterlikleri: Öğretmenlik Mesleği-Genel ve Özel Alan Yeterlikleri*. <http://otmg.meb.gov.tr> sitesinden 26.11.2014 tarihinde indirilmiştir.
- MERRIAM, S. B. (2013). Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber (Çev. Ed. S. Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- POLAT, S. (2013). Pedagojik Formasyon Sertifika Programı ve Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4 (2), 48-60.
- SACHS, J. (2016). Teacher professionalism: why are we still talking about it?. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 22 (4), 413-425.
- SENEMOĞLU, N. (2010). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Pegem Akademi.
- ŞAHİN, İ. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmen istihdamı ve mesleki geleceklerine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11 (3), 1167-1184.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.